Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi **www.esosder.org**
Electronic Journal of Social Sciences **e-ISSN:1304-0278**
Ekim/October (2026) - Cilt/Volume:25 - Sayı/Issue:4 (738-761)

Okul Saldırıları Literatürünün Bilimsel Yapısının Haritalanması: Web of Science Verilerine Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz (1991–2025)

Mapping the Scientific Structure of School Shootings Literature: A Bibliometric Analysis Based on Web of Science Data (1991–2025)

Gönül Zaimoğlu[1]

Öz

Okul saldırılarının yalnızca bireysel bir şiddet olgusu değil, aynı zamanda medya, psikolojik süreçler ve toplumsal yapı ile ilişkili çok boyutlu bir güvenlik sorunu haline gelmesi konuya ilişkin akademik ilgiyi artırmıştır. Bu bağlamda literatürdeki bilimsel üretimin genel eğilimlerini ve araştırma yönelimlerini ortaya koyabilmek amacıyla çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Web of Science veri tabanında 1991–2025 yılları arasında yayımlanan ve belirlenen kriterlere göre seçilen 494 makale, VOSviewer bibliyometrik analiz programı ile yıl, yazar, ülke, dergi, atıf, Web of Science kategorileri ve anahtar kelimeler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, çalışmaların büyük ölçüde kriminoloji ve psikoloji alanlarında yoğunlaştığını, Amerika Birleşik Devletleri'nin yayın üretiminde baskın konumda olduğunu ve literatürün özellikle 2010 sonrası dönemde belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bulgular ayrıca alanın gelişim dinamiklerini görünür kılarak okul saldırıları literatürünün hem tematik hem de yapısal açıdan nasıl şekillendiğine ilişkin bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle iletişim ve medya alanında yapılacak çalışmaların, bu tür olayları yalnızca nedensel bir ilişki üzerinden değil, medya üretim pratikleri, çerçeveleme süreçleri ve toplumsal algı oluşumu bağlamında ele alması önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, olgunun tek yönlü açıklamalarla sınırlandırılmasını önleyerek daha dengeli ve bilimsel bir akademik tartışma zemini oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul saldırıları, Okul şiddeti, Medya ve iletişim, Bibliyometrik analiz, Web of Science

Abstract

The recognition that school shootings are not merely individual acts of violence but also multidimensional security issues associated with the media, psychological processes, and social structures has increased academic interest in this topic. In this context, this study employs bibliometric analysis to identify general trends and research orientations in the literature. A total of 494 articles published between 1991 and 2025 and indexed in the Web of Science database were selected according to predefined criteria and analyzed using VOSviewer in terms of publication year, authors, countries, journals, citations, Web of Science categories, and keywords. The findings reveal that research is largely concentrated in the fields of criminology and psychology, that the United States dominates publication output, and that the literature has expanded significantly, particularly since 2010. The analysis also provides a comprehensive overview of the thematic and structural development of research on school shootings. In particular, future research in communication and media studies should examine such events not only in terms of causal relationships but also in relation to media production practices, framing processes, and the formation of public perceptions. This approach may help prevent reductionist explanations and contribute to a more balanced and scientifically grounded academic debate.

Keywords: School shootings, School violence, Media and communication, Bibliometric analysis, Web of Science

[1] Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Antalya/Türkiye, gzaimoglu@akdeniz.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-7821-2295, https://ror.org/01m59r132

Makale Türü/Article Type: **Araştırma Makalesi**/Research Article

Geliş Tarihi/Received Date: 07.07.2026 – **Kabul Tarihi**/Accepted Date: 04.10.2026

Atıf İçin/For Cite: **Zaimoğlu G., "**Okul Saldırıları Literatürünün Bilimsel Yapısının Haritalanması: Web of Science Verilerine Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz (1991–2025)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2026;25(4):738-761*

https://doi.org/10.17755/esosder.1989285

License: CC BY-NC 4.0

Giriş

Türkiye'de 2026 Nisan ayında iki gün üst üste yaşanan yüksek profilli okul saldırıları kamuoyunun dikkatinin bu konuya yönelmesine neden olmuştur. 14 Nisan 2026 Şanlıurfa, 15 Nisan 2026 Kahramanmaraş illerinde yaşanan olaylarında yarattığı korku ve endişe hali Türkiye'de okullardaki güvenlik politikalarından, toplumsal değişimlerin etkilerine ve bu tür olayların altında yatan etkenlere yönelik tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte bu tür olaylar karşısında ilk evrede oluşan öfke ve moral paniğin etkisiyle olaylara sebep olan etkenlerin tespiti çoğu zaman indirgemeci açıklamalarla sınırlandırılmakta bunun neticesinde olgunun çok boyutlu yapısı göz ardı edilmektedir. Söz konusu olaylar sadece bireysel motivasyonlar üzerinden açıklanamayacağı gibi tek bir nedene indirgenerek ya da tek bir neden üzerine aşırı yoğunlaşılarak değerlendirilemez, aksine bu tür olaylar bireysel, toplumsal, kültürel etkenlerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan çok katmanlı bir olgu olarak ele alınması gerekmektedir. Bu tür olayların ardından dünyada olduğu gibi ilk hedefe alınan kurumlardan biri medyadır ve Türkiye'de de benzer şekilde ilk olarak medyanın etkisine yönelik tartışmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle haberin sunum biçimi, kullanılan dil ve görsellerin olayların algılanışını nasıl şekillendirdiği ve olası taklit davranışlar üzerindeki etkisi bu tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Medyanın özellikle taklit davranış etkisi olduğu bilindiğinden konu üzerinde medyaya yönelik önlemler alınmıştır. ("Okul saldırıları sonrası diziler için kritik karar: Revizyon süreci başladı", t.y.) ("RTÜK'ten ekranlardaki şiddet içerikli dizilere ceza", 2026). Olayın ardından Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından getirilen yayın yasağı gerekçeleri ile birlikte aktarılmış ve medyadan sorumlu yayıncılık ilkeleri doğrultusunda hareket etmelerinin beklendiği dile getirilmiştir. ("Son günlerde yaşanan okul saldırıları hakkında açıklama", t.y.). Olayların ardından okullarda güvenlik önlemleri artırılmış ve kolluk güçleri okullarda görevlendirilmiştir.

Söz konusu olaylara yönelik tartışmalar yalnızca alınan önlemler çerçevesinde yürütülmemiş; olayların ortaya çıkış nedenleri ve bu nedenlere ilişkin farklı değerlendirmeler de medyada geniş yer bulmuştur. Bu tür olayların Türkiye'de daha önce yaşanmamış olmasına rağmen birbirini takip eden günlerde iki olayın yaşanması bu tür olaylarda pandemi (columbine effect) etkisi tezini güçlendirmektedir. Medyanın içeriklerinin olayların yaşanmasında etkili olup olmadığı tartışma konusu olmakla birlikte olaylar yaşandıktan sonra medyanın olayları ele alış biçimi ciddi anlamda önem arz etmektedir. Şiddet eylemlerinin ayrıntılı tasviri, maktüllerin görsellerinin gösterilmesi, faillerin kimliklerinin öne çıkarılması, faillerin olayları gerçekleştirmedeki motivasyonlarının sürekli gündemde tutulması benzer eylemlerin tekrarlanmasına zemin hazırlayabilmektedir. Roscque (2012), yapmış olduğu araştırmada medyanın bu tür olaylara aşırı ilgi göstermesinin ahlaki paniğe yol açacağını belirtmiştir. Bunun yanı sıra faillerin eylemlerinin altında yatan etkenleri sürekli olarak dış faktörlerde aramanın da oldukça sakıncalı olabileceği düşünülmektedir.

Bu türden (silahlı ve hedef göz etmeksizin) okul saldırılarının daha önce Türkiye'de yaşanmamış olmasından dolayı literatürde doğrudan Türkiye örneği olan bir çalışma bulunmamaktadır. Bununla birlikte uluslararası yazında okul saldırılarını çok boyutlu biçimde ele alan kapsamlı çalışmaların bulunması Türkiye açısından önemli bir kavramsal altyapı sunmaktadır. Bu durum benzer olayların tekrar yaşanmaması adına alınacak önlemler ve uygulamalar noktasında Türkiye'nin başlangıç aşamasında olmadığını göstermektedir.

Çalışmanın amacı, okul saldırıları konusundaki akademik çalışmaların bibliyometrik analizini yaparak bu alandaki genel durumu ortaya koyabilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacına ulaşmak adına okul saldırıları konusunu içeren 494 çalışma VOSviewer programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada Web of Science veri tabanında yer alan makaleler analize tabii tutulmuştur. Bu bağlamda çalışma, alandaki yayınları bu yayınların eğilimlerini,

yayınlarda öne çıkan temaları, yazar ve atıf ilişkilerini ve literatürdeki araştırma boşluklarını bibliyometrik analiz yöntemiyle sistematik biçimde incelemeyi amaçlamaktadır.

1. Okul Saldırılarının Tanımı ve Tipolojisi

Okul saldırısı "Bir okulla bağlantılı kamusal bir sahnede, bir izleyici kitlesi önünde gerçekleşen; bazıları sırf sembolik anlamları nedeniyle ya da rastgele hedef alınan çok sayıda mağdurun bulunduğu ve okulun öğrencisi ya da eski öğrencisi olan bir veya daha fazla saldırganı içeren saldırılar" şeklinde tanımlanmaktadır (Madfis, 2014). Okul saldırılarının sağlıklı bir biçimde analiz edilebilmesi ve anlaşılabilmesi için bu tür olayların tek bir eylem türü gibi ele alınmaması saldırıların altında yatan etkenlerin derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda faillerin motivasyonları, bireysel ve psikolojik özellikleri, aile yapıları, içinde bulundukları toplumsal çevre gibi etmenlerin birbirinden ayrıştırılarak incelenmesi önem arz etmektedir. Muschert (2007), yapmış olduğu çalışmada okula saldırılarını beş ayrı kategori (öfke nöbeti saldırıları, okulla bağlantılı kitle katliamları, okullara veya okul çocuklarına yönelik terör saldırıları, okulla bağlantılı hedefli saldırılar ve okullarda gerçekleşen hükümet kaynaklı silahlı saldırılar) altında incelemektedir. Okul şiddetinin tipolojisine odaklanan çalışmalar özellikle öfke nöbeti saldırıları (Rampage School shooting) üzerinde yoğunlaşmaktadır. Öfke nöbeti saldırılarına neden olan etkenler çeşitli spekülasyonların üretilmesine neden olmaktadır. Medya içeriklerinde yer alan şiddete maruz kalma, şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama, şiddet veya cinsel içerikleri videoları izleme yaygın nedenler arasında gösterilse de okul saldırılarının genel itibariyle nadir görülmesi bu değişkenlerin tek başına söz konusu sıra dışı olayları açıklamakta yetersiz kaldığını düşündürmektedir. Bununla birlikte şiddet içerikli medya ve dijital içeriklere maruz kalan bireylerin sayısı son derece yüksek olmasına rağmen, okul saldırısı gerçekleştiren faillerin sayısı oldukça sınırlıdır. Bu durum, okul saldırılarının ortaya çıkışında bireysel, sosyal ve çevresel birçok faktörün birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. (Langman, 2009). Bu bağlamda, saldırıyı gerçekleştiren faillerden oluşan örneklem üzerinden belirli bir tipoloji geliştirmek mümkün olmakla birlikte, söz konusu tipolojinin evrenin tamamını açıklamak veya gelecekteki tüm vakaları kapsayacak genellemelerde bulunmak açısından yetersiz kalacağı söylenebilir. (Lenhardt, Graham, & Farrell, 2018) yapmış oldukları çalışmada bir okul saldırıları hususunda bir tipoloji çıkarmamışlar fakat okul saldırısı gerçekleştiren bireylerin belli başlı kişilik özelliklerine sahip oldukları (şiddete yatkınlık) ve bu özelliklerin gözlemlenebilir olduğunu belirtmiştir. Bu durum, risk faktörlerinin belirlenmesi ve sistematik biçimde izlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Türkiye'de gerçekleşen okul saldırılarında faillerin de okul yönetimi ve öğretmenler tarafından bilinen ve tespit edilen bireyler olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, belirli bir örneklem üzerinden tipolojik sınıflandırmalar yapılabilmekle birlikte, Langman'ın ortaya koyduğu bir diğer çalışma tipoloji belirleme konusunda belli bir çerçeve sunmaktadır. Langman (2009), failleri travmative, psikotik ve psikopatik olmak üzere üç tipoloji altında değerlendirilmektedir. Travmatize olmuş gruptaki faillerin çoğunun parçalanmış ailelerden geldiğini, fiziksel veya cinsel istismarı deneyimlediklerini ve ebeveynlerden en az birinin madde bağımlılığı veya suç geçmişi olduğu görülmektedir. Psikotik kategoride yer alan faillerin ise belirgin bir aile parçalanması veya istismar öyküsünün olmadığı hatta görece stabil ailelerden gelmelerine rağmen büyüklük sanrıları ve halüsinasyon görme gibi şizofreni spektrumu ile ilişkilendirilen semptomlar gösterdikleri belirtilmektedir. Psikopatik kategoride yer alan faillerin aile öykülerinde ise kayda değer bir işlev bozukluğu görülmediği ancak bu bireylerde yoğun narsisizm, empati eksikliği, vicdani yoksunluk ve sadistik eğilimler gibi özelliklerle öne çıktığı belirtilmektedir. (Ioannou, Hammond, & Simpson, 2015) yapmış oldukları çalışmada ise incelenen vakarların %60'ında görülen en

yaygın örüntü "sorunlu okul saldırganı" olarak tanımlanan profildir. Bu profilde geçmiş psikiyatrik rahatsızlık öyküsü, ruh sağlığı tedavisi görme, ilaç kullanımı, intihar düşünceleri, akran zorbalığına maruz kalma ve sosyal izolasyon gibi risk göstergeleriyle güçlü biçimde ilişkilendirilmektedir. Bunun yanı sıra şiddet içerikli medya ürünlerine ve bu yöndeki materyallere yoğun ilgi duyma ile günlük tutma gibi göstergelerin de bu profil içerisinde dikkat çekici biçimde tekrarlandığı belirtilmektedir. Faillerin %12,5'inde yaygın örüntü ise kendisini reddeden, inciten kişilere yönelik bir mesaj verme adına intikam duygusudur. Bu gruptaki faillerin geçmişinde intihar girişiminde bulunduğu, ev içinde fiziksel veya psikolojik istismara maruz kaldığı, okuldan uzaklaştırma veya atılma deneyimi yaşadığı, yakın dönemlerde reddedilme duyguları geliştirdiği saptanmıştır. Faillerin yalnızca %7,5'inde görülen "kriminal okul saldırganı" profili ise geçmişte suç kayıtları olduğunu, silahlara yoğun ilgi duyduğu, daha önce şiddet davranışı sergilediğini ve saldırının başka kişilerle planlanması gibi örüntüler sergilediği belirtilmektedir. Bu profilin aile geçmişi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Saldırganların tipolojisine yönelik yapılan çalışmalar, okul saldırılarında öne çıkan risk örüntülerini ortaya koymakta ve buna bağlı önleme stratejilerinin bu risk alanlarına odaklanacak şekilde kurgulanması gerektiğine işaret etmektedir.

2. Literatürdeki Çalışmalar ve Öne Çıkan Başlıklar

Okul saldırıları üzerine akademik araştırmalar 1970'li yıllara kadar dayanıyor olsa da sistemli çalışmaların 1990'ların sonunda yaşanan yüksek profilli olayların ardından önemli ölçüde hız kazandığı görülmektedir. Bu olguya ilişkin literatür; kriminoloji, psikoloji, eğitim bilimleri, sosyoloji ve güvenlik çalışmaları gibi farklı disiplinlerin kesişiminde gelişmekte olup, konuya ilişkin bilgi birikiminin zengin ancak parçalı bir görünüm sergilemesine yol açmaktadır. Literatürde okul saldırılarının nedenleri, fail profilleri, önleyici politikalar ve müdahale stratejileri gibi farklı temalarda önemli bir araştırma hacmi bulunmakla birlikte, çalışmaların büyük ölçüde belirli ülke ve bağlamlara özgü olması, bulguların genellenebilirliği açısından sınırlılıklar yaratmaktadır. Okul saldırılarına yönelik literatür incelendiğinde risk faktörleri, erken uyarı göstergeleri, önleme stratejileri, medya etkisi gibi temel başlıklar ortaya çıkmaktadır.

2.1. Risk Faktörleri ve Erken Uyarı Göstergeleri

Okul saldırılarına neden olabilecek risk faktörleri değerlendirildiğinde bir bütün olarak medya ilk dikkat çeken ve ilk suçlanan kurum olmaktadır. Medyada yer alan içeriklerin şiddeti özendirdiği ve şiddetin çeşitli türleri üzerinde etkisi olduğu bilinmekle birlikte sorunun yegâne sebebi gibi aktarılması isabetli bir yaklaşım değildir. Okul saldırılarında risk faktörlerini inceleyen araştırmalardan Dowdell (2022) ve arkadaşlarının çalışması, okul saldırganlarının belirli bir "tipi" olmadığını, ancak bazı ortak risk örüntülerinin dikkat çektiğini ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre saldırganların büyük çoğunluğunun sosyal medya kullandığı ve önemli bir kısmının saldırı öncesinde tehdit içeren ya da rahatsız edici paylaşımlar yaptığı, yani önceden uyarı sinyalleri verdiği görülmektedir. Bunun yanında, saldırganların önemli bir bölümünün çocukluk döneminde travmatik deneyimler yaşadığı ve yine büyük bir kısmının akran zorbalığına maruz kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca depresyon, intihar düşüncesi ve davranışsal sorunlar gibi psikolojik uyarı işaretleri de sıkça rapor edilmiştir. Ancak çalışma, bu faktörlerin tek başına açıklayıcı olmadığını, asıl önemli olanın bu risklerin bir araya gelmesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle makale, okul saldırılarını önlemede en kritik noktanın; travma, zorbalık ve özellikle sosyal medya davranışlarını birlikte değerlendirerek risk altındaki bireyleri erken dönemde tespit etmek ve müdahale etmek olduğunu savunmaktadır. (Verlinden, Hersen, & Thomas, 2000) yaptıkları çalışma, okul saldırılarının tek bir nedene değil; bireysel, ailesel ve sosyal faktörlerin etkileşimine dayandırılmıştır. Erken dönemde görülen saldırganlık, dürtüsellik ve madde kullanımı gibi bireysel özellikler; aile içi sorunlar, akran reddi ve düşük

okul bağlılığı ile birleştiğinde şiddet riskini artırmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu risk faktörleri çoğu zaman tek başlarına değil, birikimli ve etkileşimli bir biçimde ortaya çıkarak şiddet olasılığını daha da artırmaktadır. Risk faktörlerini konusunda Amerika Gizli Servisi (U.S. SECRET SERVICE) raporunda da aynı şekilde okul saldırıları, belirli bir profile sahip bireylerden ziyade çoklu risk faktörlerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıktığı belirtilmektedir. Başlıca risk faktörleri arasında akranlara yönelik öfke ve kırgınlık, zorbalık deneyimleri, aile içi sorunlar, psikolojik sıkıntılar (depresyon, intihar düşünceleri) ve kolay silah erişimi yer almaktadır. Bunun yanında saldırganların neredeyse tamamının eylem öncesinde erken uyarı sinyalleri verdiği tespit edilmiştir. Bu sinyaller; tehditkâr söylemler, şiddete ilgi, davranış değişimleri, sosyal izolasyon ve saldırı planının başkalarıyla paylaşılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Rapor, bu işaretlerin çoğu zaman çevre tarafından fark edilmesine rağmen yeterince ciddiye alınmadığını ve erken müdahale edilmesi durumunda birçok saldırının önlenebilir olduğunu vurgulamaktadır (Alathari vd., 2019a).

2.2. Medya ve Columbine Etkisi

Amerika Birleşik Devletleri'nde 20 Nisan 1999 tarihinde Colorado eyaletinin Littleton kentindeki Columbine Lisesi'nde meydana gelen okul saldırısı ABD tarihindeki en ölümcül okul saldırılarından biri olarak kabul edilmektedir. Okulun iki öğrencisi tarafından gerçekleştirilen saldırıda 12 öğrenci ve bir öğretmen öldürülmüş, 21 kişi yaralanmıştır. Saldırıyı gerçekleştiren failler polisle de çatışmaya girmiş ve olayın sonunda intihar ederek yaşamlarına son vermişlerdir. Olayın yarattığı toplumsal etki yalnızca can kaybının büyüklüğünden değil, aynı zamanda medyada yoğun ve sürekli biçimde yer almasından kaynaklanmıştır. Ulusal televizyon kanalları saldırıyı canlı yayınlarla takip etmiş; okuldan kaçan öğrenciler, müdahale eden özel harekât ekipleri ve yaralılara yapılan tıbbi müdahaleler geniş kitlelere aktarılmıştır. Bu durum, Columbine Lisesi saldırısının kamuoyu üzerindeki etkisini daha da artmasına neden olmuştur. (Addington, 2003), Zaman içerisinde bu saldırı, yalnızca yoğun medya ilgisiyle takip edilen sansasyonel bir olay olmanın ötesine geçerek okul şiddetinin giderek büyüyen bir toplumsal sorun hâline gelmesi üzerine ulusal çapta bir tartışmanın başlamasına zemin hazırlamıştır. Saldırı sonrasında okul şiddeti, münferit olaylar çerçevesinde değerlendirilen bir güvenlik sorunu olmaktan çıkarak, gençlik, suç, risk ve toplumsal değerlerle ilişkilendirilen daha geniş bir sosyal problem olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu süreçte Columbine, okul saldırılarının nedenleri, gençlerin ruh sağlığı, silahlara erişim, medya etkisi ve okul güvenliği politikaları gibi konuların kamuoyu gündeminde daha görünür hâle gelmesine katkı sağlamış ve okul şiddeti tartışmalarının temel referans noktalarından biri hâline gelmiştir (Muschert & Peguero, 2010). Columbine, yalnızca 1999 yılında meydana gelen okul saldırısını değil, bu olayın okul şiddetine ilişkin algılar, medya söylemleri ve güvenlik politikaları üzerinde yarattığı ve günümüze kadar uzanan etkileri de ifade eden sembolik bir kavram hâline gelmiştir (Muschert, 2019).

Medyanın güvenlik algısı üzerindeki etkisi, Columbine Etkisi literatürünün temel tartışma alanlarından birini oluşturmaktadır. (Stretesky & Hogan, 2001) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, Columbine saldırısının medya aracılığıyla sunuluş biçiminin öğrencilerin güvenlik algıları üzerindeki etkisini ortaya koymuştur. Columbine öncesi ve sonrasında toplanan verileri karşılaştıran araştırmacılar, medya temsillerinin öğrencilerin güvenlik algılarını kendi mağduriyet deneyimlerinden daha güçlü biçimde etkilediğini belirlemiştir. Benzer şekilde Highberger vd., (2022), Columbine (1999), Virginia Tech (2007) ve Stoneman Douglas (2018) saldırılarının öğrencilerin güvenlik algıları üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Araştırma bulguları, söz konusu üç olayın tamamının güvenlik algısında değişime yol açtığını göstermekle birlikte, bu etkinin en belirgin biçimde Columbine saldırısı sonrasında ortaya çıktığını ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalar okul saldırıları yalnızca saldırının gerçekleştiği anla sınırlı sonuçlar doğurmakla kalmadığını saldırıların ardından

eğitim kurumları yaşanan olayın etkileriyle başa çıkmakta güçlük çektiğini, saldırıdan sağ kurtulan öğrencilerin akademik başarıları ve okul performansları olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir. Bu nedenle okul saldırıları, yalnızca güvenlik sorunu olarak değil, aynı zamanda eğitimsel, psikolojik ve toplumsal boyutları olan çok yönlü bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Freilich vd., 2022)

Columbine Etkisi literatürünün en önemli boyutlarından biri, okul saldırılarının bulaşıcı bir nitelik gösterebileceğine ilişkin tartışmalardır. Columbine saldırısı sonrasında yapılan araştırmalar, olayın yalnızca okul güvenliği politikalarını ve kamuoyu algısını değil, sonraki saldırganların eylemlerini ve söylemlerini de etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle Columbine saldırganlarının medya tarafından medyada sunum biçimi ve yoğun biçimde görünür kılınması faillerin bu ve benzer olayları model almasına zemin hazırladığı düşünülmektedir. (Muschert, 2007; Newman vd., 2008). Bu bağlamda Towers ve arkadaşları (2015) kitlesel saldırılar ile okul saldırılarında kısa süreli bir bulaşıcılık etkisinin gözlemlenebildiğini ve medyada geniş yer bulan saldırıların benzer eylemlerin ortaya çıkma olasılığını artırabildiğini ileri sürmektedir. (Birkland & Lawrence, 2009) de benzer şekilde Columbine saldırısının okul saldırılarının medya tarafından ele alınış biçiminin zaman içerisinde değiştiğini ve Columbine sonrası olayların münferit olarak algılanmasını sağladığını ifade etmektedir. Son dönem araştırmalar, geleneksel medyada silahlı şiddet olaylarının sunumunda daha sorumlu habercilik anlayışına yönelik bir eğilimin ortaya çıktığını göstermektedir. Özellikle olayların bireysel vakalar olarak sunulmasından ziyade toplumsal ve yapısal bağlam içinde değerlendirilmesine yönelik çerçevelerin artması, medyanın konuya yaklaşımında belirli bir dönüşüm yaşandığına işaret etmektedir (Topaz, Jae, & Higdon, 2026).

Columbine saldırısı sonrasında gelişen literatür, bazı kitlesel saldırganların yalnızca şiddet eylemi gerçekleştirmeyi değil, aynı zamanda medya aracılığıyla tanınmayı ve şöhret elde etmeyi amaçladıklarını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Columbine saldırganlarının eylemlerinin ardından filmlerinin çekileceğini ve geniş bir kitle tarafından hatırlanacaklarını düşündükleri, Nebraska alışveriş merkezi saldırganının intihar notunda "ünlü olacağım" ifadesinin yer aldığı, Virginia Tech saldırganının saldırı öncesinde hazırladığı manifesto ve videoları NBC News'e gönderdiği, Orlando gece kulübü saldırganının ise saldırı sırasında medya kuruluşlarıyla iletişime geçerek eyleminin sosyal medyada ne ölçüde görünürlük kazandığını takip ettiği bilinmektedir (Lankford & Madfis, 2018) (Peterson vd., 2023). Bu örnekler, bazı failler için medyanın sağlayacağı görünürlüğün saldırının önemli bir motivasyon unsuru olabileceğini göstermektedir. Dolayısıyla saldırganların isimlerinin, görüntülerinin ve kişisel anlatılarının yoğun biçimde dolaşıma sokulmasının, benzer tanınma arayışı içindeki bireyler üzerinde özendirici bir etki yaratabileceği ve taklitçi saldırıları teşvik edebileceği düşünülmektedir.

2.3. Önleme Stratejileri

ABD Gizli Servisi'nin raporunda saldırıların çoğunlukla ani değil, öncesinde çeşitli işaretler veren süreçler olduğunu vurgulanmaktadır. Araştırmaya göre saldırganların neredeyse tamamı saldırıdan önce çevreleri tarafından fark edilebilecek davranışlar sergilemiş, çoğu zaman niyetlerini doğrudan ya da dolaylı biçimde paylaşmıştır. Bu durum, erken uyarı sinyallerinin ciddiye alınmasının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Tehditkâr ifadeler, şiddete yönelik yoğun ilgi, ani davranış değişimleri ve sosyal ilişkilerde bozulma bu sinyallerin başlıcaları arasında yer almaktadır (Alathari vd., 2019a). Peterson vd. (2023) göre, birçok kitlesel saldırgan eylem öncesinde sosyal medya üzerinden çeşitli uyarı işaretleri vermektedir; ancak risk değerlendirmesinde tekil paylaşımlardan ziyade zaman içinde ortaya çıkan davranış örüntülerinin ve özellikle intihar ile öldürme düşüncelerinin birlikte görülmesinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Newman (2008) vd. okul saldırılarını yalnızca bireysel sorunlarla açıklamanın yetersiz olduğunu, okul ortamının da belirleyici bir rol oynadığını ileri sürmektedir. Aidiyet duygusunun zayıf olduğu, dışlanmanın yoğun yaşandığı ortamlarda riskin arttığına dikkat çeken bu yaklaşım, önleme çalışmalarının sadece bireye değil, okulun sosyal yapısına da yönelmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada okulların risk faktörlerine göre değerlendirilmesi gibi bir yaklaşım öne sürülebilir. Önleme stratejileri konusunda Cornell'in geliştirdiği tehdit değerlendirme modeline göre her tehdit aynı derecede tehlikeli değildir ve bu nedenle otomatik cezalandırma yerine durumun bağlam içinde değerlendirilmesi gerekir. Öğrencinin niyeti, kapasitesi ve içinde bulunduğu koşullar birlikte ele alınarak riskin gerçek boyutu anlaşılabilir (Cornell, 2003) Bu yaklaşım hem gereksiz cezalandırmaları azaltmakta hem de gerçek risk durumlarında daha etkili müdahale imkânı sunmaktadır.

Genel olarak bakıldığında, güncel literatür okul saldırılarını önlemenin en etkili yolunun erken fark etme ve zamanında müdahale olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin davranışlarındaki değişimlerin dikkatle izlenmesi, güvenli bildirim mekanizmalarının oluşturulması, psikososyal destek hizmetlerinin güçlendirilmesi ve okul içinde daha kapsayıcı bir ortamın sağlanması, bu tür olayların önlenmesinde temel stratejiler olarak öne çıkmaktadır. (Jonson, 2017) okul saldırılarını önlemek amacıyla yaygın olarak kullanılan okul polisi, metal dedektör, güvenlik kamerası ve giriş kontrolü gibi fiziksel güvenlik önlemlerinin etkililiğini incelediği çalışmasında bu uygulamaların saldırıları önlediğine ilişkin güçlü kanıtların sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşılık çalışmada öğrencilerin psikolojik durumlarının izlenmesi, tehdit değerlendirme ekiplerinin oluşturulması, risk altındaki bireylerin erken dönemde belirlenmesi ve olumlu okul ikliminin geliştirilmesi gibi önleyici yaklaşımların daha etkili olabileceği vurgulanmaktadır. Benzer şekilde (Borum, Cornell, Modzeleski, & Jimerson, 2010), okul saldırılarının belirli bir saldırgan profili üzerinden öngörülemeyeceğini, bu nedenle öğrenci profillemesi ve sıfır tolerans politikaları gibi yaklaşımların beklenen ölçüde etkili olmadığını ifade etmektedir. Araştırmacılar, saldırı öncesinde ortaya çıkabilen davranışsal uyarı işaretlerinin dikkate alınmasının ve tehdit değerlendirme süreçlerinin işletilmesinin daha işlevsel bir yaklaşım olduğunu savunmaktadır. (Bondü & Scheithauer, 2010) ise okul saldırılarının bireysel özelliklerden çok sosyal dışlanma, zorbalık, aidiyet eksikliği, öfke birikimi ve çeşitli psikososyal sorunların etkileşimi sonucunda ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Bu nedenle güncel çalışmalar, okul saldırılarının önlenmesinde yalnızca güvenlik tedbirlerine değil, öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına, risk altındaki bireylerin erken dönemde belirlenmesine, okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesine ve olumlu bir okul ikliminin oluşturulmasına dayanan bütüncül yaklaşımların daha etkili olabileceğine işaret etmektedir.

Önleme stratejileri açısından önem taşıyan bir diğer husus ise reşit olmayan bireylerin ateşli silahlara erişim yollarının ve mevcut güvenlik uygulamalarına rağmen bu silahları okul ortamına nasıl taşıyabildiklerinin ayrıntılı biçimde incelenmesidir. Mevcut bulgular, saldırılarda kullanılan silahların önemli bir kısmının aile üyeleri, arkadaşlar veya yakın çevreden temin edildiğine işaret etmektedir. Bu nedenle, yalnızca yasal düzenlemelere odaklanmak yeterli olmayıp, güvenli silah saklama uygulamalarının yaygınlaştırılması, silah erişimini kolaylaştıran ailevi ve çevresel faktörlerin belirlenmesi ve risk altındaki gençlerin erken dönemde tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ergen ölümlerinin önemli nedenlerinden biri olan ateşli silah şiddeti, öğrenciler, öğretmenler, okul yöneticileri ve politika yapıcılar açısından önemli bir güvenlik ve halk sağlığı sorunudur. Bu nedenle, okul saldırılarının ortaya çıkışını kolaylaştıran risk faktörlerinin belirlenmesi ve etkili önleme stratejilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır. (Gammell, Connell, & Huskey, 2022). ABD Gizli Servisi'nin *Protecting America's Schools* (Alathari vd., 2019) raporu, okul saldırılarının önlenmesinde en etkili yaklaşımın davranış

temelli tehdit değerlendirme modeli olduğunu vurgulamaktadır. Rapora göre önleme stratejilerinin merkezinde, okullarda çok disiplinli tehdit değerlendirme ekiplerinin kurulması yer almaktadır. Bu ekipler; öğretmenler, yöneticiler, psikolojik danışmanlar ve kolluk kuvvetlerinin iş birliğiyle risk altındaki öğrencileri erken aşamada tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin sergilediği endişe verici davranışların raporlanmasını sağlayacak güvenli bildirim mekanizmalarının oluşturulması, erk,en müdahale açısından kritik görülmektedir. Rapor, fiziksel güvenlik önlemlerinin (kamera, güvenlik görevlisi vb.) tek başına yeterli olmadığını, asıl etkinliğin öğrencilerin davranışlarının izlenmesi ve uygun müdahale stratejilerinin geliştirilmesiyle sağlanabileceğini belirtmektedir. Bunun yanında kriz yaşayan öğrencilere psikososyal destek sunulması, zorbalığın önlenmesi, olumlu okul ikliminin güçlendirilmesi ve özellikle riskli durumlarda silaha erişimin kısıtlanması, temel önleyici adımlar arasında yer almaktadır.

3. Araştırmanın Metodolojisi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Okul saldırıları ve Columbine Etkisi uluslararası literatürde uzun süredir tartışılan konular arasında yer almakla birlikte, Türkçe literatürde konuya ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle araştırmada yalnızca bibliyometrik bulguların sunulmasıyla yetinilmemiş, aynı zamanda konuya ilişkin temel kavramların, tarihsel gelişimin, medya boyutunun ve bulaşıcılık tartışmalarının ele alındığı kapsamlı bir kavramsal çerçeveye de yer verilmiştir. Bu tercih, bibliyometrik bulguların daha sağlıklı yorumlanmasına katkı sağlamanın yanı sıra okul saldırıları ve Columbine Etkisi literatürüne ilişkin temel bilgi ve tartışmaların Türkçe literatüre sistematik biçimde aktarılmasını amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, okul saldırıları ve Columbine Etkisi alanında üretilen bilimsel literatürü bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek alanın yapısını, araştırma eğilimlerini ve bilgi ağlarını ortaya koymaktır. Elde edilen nicel bulgular aracılığıyla konuya ilişkin literatürün bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesi, araştırma alanındaki gelişim dinamiklerinin belirlenmesi ve Türkçe literatürde sınırlı düzeyde ele alınan bu konuya ilişkin sistematik bir başvuru kaynağı oluşturulması amaçlanmaktadır.

3.2. Araştırma Soruları

1. Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan akademik hakemli dergilerde okul saldırıları konusunda yayımlanan çalışmalar; araştırma alanları, yıllar, indeksler, yayın dilleri, ülkeler, dergiler ve yazarlar açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan akademik hakemli dergilerde okul saldırıları konusunda yayımlanan makalelerde en sık atıf alan ve alanın entelektüel yapısını şekillendiren araştırmacılar kimlerdir?
3. Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan akademik hakemli dergilerdeki okul saldırıları literatüründe en çok atıf yapılan eserlerin ortak atıf ağı nedir?
4. Okul saldırıları literatüründe öne çıkan anahtar kelimeler nelerdir ve bu anahtar kelimeler arasındaki birlikte kullanım (co-occurrence) ilişkileri nasıl şekillenmektedir?

3.3. Veri Seti ve Dahil Etme/Dışlama Kriterleri”

Bu çalışmanın evrenini, Web of Science veri tabanında 1991-2025 yılları arasında yayımlanan ve başlığında *(“school shooting” OR “campus shooting*” OR “school massacre*”) ifadeleri yer alan okul saldırıları konulu 987 yayın oluşturmaktadır. Araştırmada başlangıç yılı olarak 1991 yılının tercih edilmesinin temel nedeni, gerçekleştirilen Web of Science taramasında araştırmada belirlenen arama kriterlerini karşılayan yayınların bu yıldan itibaren görülmeye başlamış olmasıdır. 2025 yılının bitiş noktası olarak belirlenmesinde ise okul

saldırıları ve Columbine Etkisi konusundaki bilimsel araştırmaların günümüzde de devam etmesi ve alanın güncel araştırmalarla gelişimini sürdürmesi etkili olmuştur. Bu doğrultuda 1991-2025 yılları arasındaki dönem, konuya ilişkin literatürün başlangıcından güncel araştırmalara kadar olan gelişimini ve araştırma eğilimlerini ortaya koymak amacıyla incelemeye alınmıştır. çalışmalara incelemeye alınmıştır. Çalışmada örneklem seçimi, belirlenen dahil etme ve dışlama kriterlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda yalnızca hakemli dergilerde yayımlanmış araştırma makaleleri (Article) örnekleme dahil edilmiştir. Kitap bölümleri, erken erişim (early access) yayınlar, konferans bildirileri, veri makaleleri ve düzeltme/uyarı niteliğindeki yayınlar araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bunun yanı sıra dil kriteri olarak yalnızca İngilizce yayınlar analize dahil edilmiştir. Ayrıca disipliner tutarlılığı sağlamak amacıyla Kriminoloji, Eğitim Bilimleri, Psikoloji (klinik, sosyal, gelişimsel ve multidisipliner), Psikiyatri, Sosyoloji, İletişim Çalışmaları, Kamu Sağlığı, Hukuk, Siyaset Bilimi ve Sosyal Hizmetler gibi Web of Science kategori alanlarında yer alan çalışmalar örnekleme dahil edilmiştir. Belirlenen dahil etme ve hariç tutma kriterleri sonrasında elde edilen 540 makale tek tek incelenmiş ve konu dışında olanlar da hariç tutulduktan sonra 494 makale analize tabii tutulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın örneklemini, belirtilen arama kriterleri ile elde edilen 494 makale oluşturmaktadır.

3.4. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Bu araştırmanın en belirgin kısıtlılığı, verilerin yalnızca Web of Science veri tabanından elde edilmiş olmasıdır. Bu kapsamda, Scopus ve diğer uluslararası veri tabanlarında indekslenen çalışmalar araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir. Bir diğer kısıtlılık, yalnızca araştırma makalelerinin incelenmesi; kitaplar, kitap bölümleri, bildiriler, editöryal yazılar ve derleme çalışmaları gibi diğer yayın türlerinin kapsam dışında bırakılmasıdır. Ayrıca, veri toplama sürecinde belirlenen arama terimlerinin kullanılması nedeniyle, okul saldırıları konusunu ele almakla birlikte farklı kavramlar veya anahtar sözcüklerle yayımlanmış bazı çalışmalar araştırma kapsamına alınamamış olabilir.

3.5. Araştırmanın Yöntemi ve Analiz araçları

Bibliyometrik analiz, bir araştırma alanına ilişkin bilimsel üretimin bileşenlerini (dergiler, makaleler, yazarlar, anahtar kelimeler, kurumlar ve ülkeler gibi) niceliksel olarak inceleyerek, ilgili alanın hem yapısal hem de kavramsal yapısını ortaya koymayı amaçlayan bir yöntemdir (Donthu vd., 2021). Bibliyometrik araştırmalarda atıf analizi, ortak atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak yazarlık ve ortak kelime analizi gibi farklı tekniklerden yararlanılabilmektedir (Zupic & Čater, 2015, s. 431).

Litaratürde bibliyometrik analiz için farklı yazılımlar kullanılmakla birlikte, bu çalışmada VOSviewer ve Excel programları kullanılmıştır. Web of Science veri tabanından elde edilen veriler yine WOS üzerinde analiz edilmiş ve bu bilgiler MS Excel programına aktarılarak grafik haline getirilmiştir. MS Excel programı temel istatistiksel düzenleme ve grafik oluşturma amacıyla kullanılırken, VOSviewer yazılımı bibliyometrik ağ analizleri ve görselleştirme işlemleri için tercih edilmiştir. VOSviewer, araştırma alanlarının entelektüel yapısını, iş birliği ağlarını ve kavramsal ilişkilerini haritalandırmaya olanak sağlayan yaygın bir bibliyometrik analiz aracıdır (Dereli, 2024). Araştırma kapsamında Web of Science veri tabanından elde edilen veriler VOSviewer programına aktarılarak ortak yazarlık, ortak atıf, bibliyografik eşleştirme ve anahtar kelime eş oluşum analizleri vs. gerçekleştirilmiştir. Elde edilen ağ haritaları yorumlanarak okul saldırıları literatürünün gelişim eğilimleri ve temel araştırma temaları değerlendirilmiştir. Bu yaklaşım, bibliyometrik araştırmalarda hem analitik derinliği artırmakta hem de sonuçların görsel olarak yorumlanmasını kolaylaştırmaktadır.

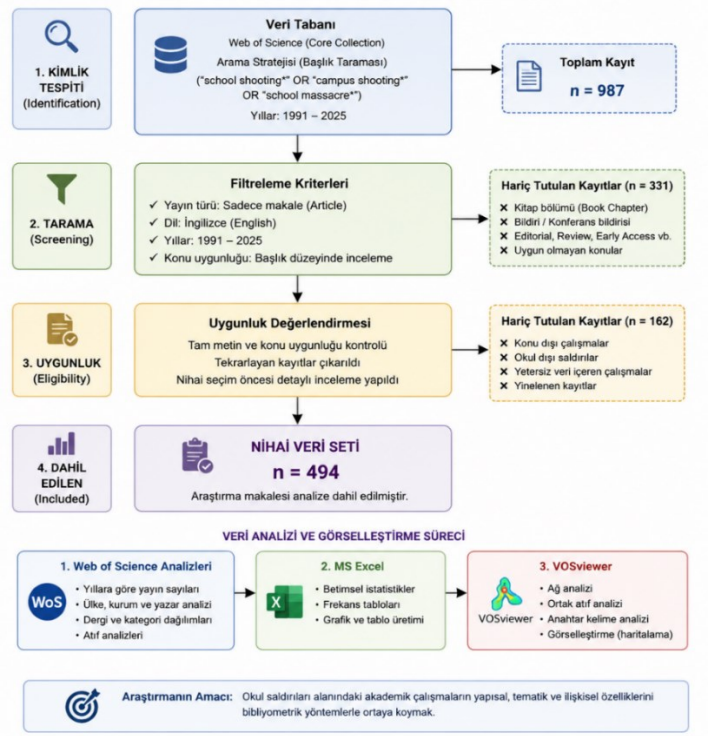

Şekil 1. Araştırma Yöntemi Akış Diyagramı

4. Araştırma Bulguları

Bu bölümde araştırmanın bulguları yer almaktadır.

Grafik 1 Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

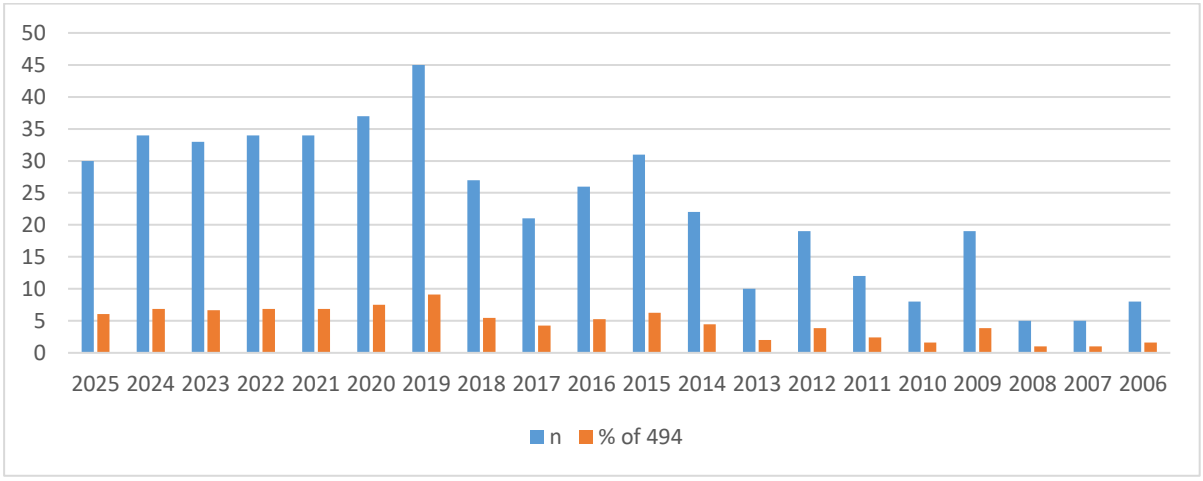

Çalışmada yapılan analize 1991 yılında yayımlanan ilk çalışma dahil edilmekle birlikte, veri setinin yoğunlaşması 2006 sonrası dönemde gerçekleşmiştir. Bu nedenle bibliyometrik eğilim analizleri özellikle 2006–2025 aralığına odaklanmaktadır." Bununla birlikte verilerin hala devam etmesinden dolayı 2026 yılı hariç tutulmuştur. En yüksek yayın yoğunluğunun 2019 ve sonrası dönemde ortaya çıkması, literatürün önemli ölçüde genişlediğini ortaya koymaktadır. 2020–2025 aralığında ise yayın sayısının yüksek ve istikrarlı bir seviyede devam etmesi, konunun güncel akademik ilgisini koruduğunu göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, okul saldırıları literatürü 1991'den günümüze uzanan süreçte başlangıçta sınırlı bir araştırma alanı iken, 2010 sonrası dönemde hızla büyüyen ve 2018–2025 arasında yoğunlaşan olgun bir bilimsel alan haline gelmiştir.

Tablo 1. Makalelerin Web Of Science Kategorilerine Göre Dağılımı

Web of Science Kategorileri	Frekans	Yüzde
Criminology Penology	143	28.94
Education Educational Research	58	11.74
Communication	52	10.52
Psychiatry	47	9.51
Psychology Clinical	45	9.10
Social Sciences Interdisciplinary	44	8.90
Psychology Multidisciplinary	37	7.49
Sociology	37	7.49
Psychology Educational	35	7.08
Psychology Developmental	33	6.68

Web of Science kategori dağılımı, okul saldırıları literatürünün en yüksek yoğunluğu Kriminoloji ve Ceza Bilimi (Penology) alanında (%28,94) toplandığını göstermektedir. Bu durum, literatürün temel olarak suç, şiddet perspektifine dayandığını ortaya koymaktadır. İkinci sırada yer alan Eğitim ve Eğitim Araştırmaları (%11,74), okul bağlamının ve eğitim kurumlarının bu olgunun analizinde kritik bir araştırma alanı olduğunu göstermektedir. İletişim alanının (%10,52) önemli bir paya sahip olması, okul saldırılarının medya temsilleri, haber çerçeveleme ve sosyal medya dinamikleri üzerinden yoğun biçimde incelendiğini göstermektedir. Psikiyatri (%9,51) ve Klinik Psikoloji (%9,10) alanları ise travma, ruh sağlığı ve bireysel psikolojik etkiler üzerine güçlü bir araştırma hattı bulunduğunu ortaya koymaktadır. Buna ek olarak Psikoloji (Multidisipliner, Eğitimsel ve Gelişimsel) kategorilerinin toplamda önemli bir yer tutması, özellikle çocuk ve ergenlerin risk faktörleri ve gelişimsel süreçleri açısından konunun ele alındığını göstermektedir. Sosyoloji (%7,49) ve Disiplinlerarası Sosyal Bilimler (%8,90) alanlarının temsili, okul saldırılarının yalnızca bireysel düzeyde değil, sosyolojinin çeşitli araştırma alanları üzerinden de değerlendirildiği şeklinde yorumlanabilir. Bu disipliner çeşitlilik, literatürün farklı teorik yaklaşımlarla bütünleştiğini ve çok katmanlı bir analiz yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak bu dağılım, okul saldırıları literatürünün kriminoloji merkezli şekillendiğini, ancak psikoloji, eğitim, iletişim ve sosyoloji gibi alanlarla genişleyerek disiplinlerarası bir araştırma alanı oluşturduğunu göstermektedir. Bu yapı, hem olayların nedenlerine hem de sonuçlarına yönelik analizlerin farklı teorik ve metodolojik perspektiflerle ele alındığını doğrulamaktadır.

Tablo 2. Okul Saldırıları Konusunda En Çok Yayın Yapan Yazarlar (İlk 10)

Yazarlar	Frakans	%
Schildkraut, Jaclyn	17	3.44
Oksanen, Atte	14	2.83
Madfis Eric	8	1.61
Muschert Glenn W.	8	1.61
Jonson, Cheryl L.	7	1.41
Orcutt, Holly K.	7	1.41
Silva, Jason R.	7	1.41
Jones, Russel T.	6	1.21
Klein. Brent R.	6	1.21
Räsänen, Pekka	6	1.21

Tabloda yer alan frekans dağılımı incelendiğinde, okul saldırıları literatüründe yazar üretkenliğinin belirgin bir yapı sergilediği görülmektedir. Listenin başında yer alan J. Schildkraut en yüksek bir üretkenlik düzeyine sahip olup, alanın en merkezi ve en üretken araştırmacısı konumundadır. Aynı şekilde Oksanen A. da Schildkraut ile birlikte en üretken ikinci yazardır. Bu doğrultuda bu iki yazarın referans aktörler olarak öne çıktığı söylenebilir.

İkinci düzeyde Eric Madfis ve Glenn W. Muschert'in eşit üretkenlik düzeyine sahip olması (n=8; %1,61), bu araştırmacıların alanın temel isimlerinden olduğunu göstermektedir. Bu iki yazarın aynı zamanda literatürde konuyla ilgili çok sayıda çalışması bulunmaktadır. Orta düzey üretkenlik grubunda yer alan Cheryl L. Jonson, Holly K. Orcutt ve Jason R. Silva'nın (n=7; %1,41) benzer katkı oranları literatürde yalnızca tek bir baskın taraf değil birbirine yakın üretkenlik seviyelerine sahip çok sayıda isim bulunduğunu göstermektedir. Bu durum, alanın disiplinlerarasılığını ve farklı araştırma hatlarının paralel şekilde geliştiğini ortaya koymaktadır.

Daha düşük üretkenlik düzeyine sahip Russel T. Jones, Brent R. Klein ve Pekka Räsänen'in (n=6; %1,21) eşit katkı düzeyleri ise, literatürde süreklilik gösteren bir durumu işaret etmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, yazar dağılımı basamaklı bir yapı izlemektedir. Üretkenliğin belirli birkaç kilit isim etrafında yoğunlaştığı, ancak bunun yanında daha geniş ve dağınık bir katkı ağının bulunduğu görülmektedir. En üretken 10 yazarın toplam katkısının yaklaşık %17,79 olması, literatürdeki yayınların büyük bölümünün geniş bir yazar havuzu tarafından üretildiğini; ancak bu üretimin belirli araştırmacılar tarafından yönlendirildiğini göstermektedir. Bu yapı, okul saldırıları literatürünün hem yoğunlaşmış bir uzman ağına sahip olduğu hem de geniş katılımlı disiplinlerarası bir alan olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3 .Okul Saldırıları Konundaki Makalelerin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	**Frekans**	**%**
USA (ABD)	407	82.389
Fınland (Finlandiya)	29	5.87
Germany (Almanya)	13	2.632
Canada (Kanada)	11	2.227
Russıa (Rusya)	11	2.227
Australıa (Avustralya)	9	1.822
England (İngiltere)	9	1.822
Netherlands (Hollanda)	4	0.81
Norway (Norveç)	4	0.81

Okul saldırıları literatüründeki ülke dağılımı incelendiğinde, toplam 494 yayının 407'sinin (%82,4) Amerika Birleşik Devletleri kaynaklı olması, alanın büyük ölçüde ABD ekseninde şekillendiğini göstermektedir. Bu yoğunlaşmanın arkasında birbirini besleyen iki temel dinamik bulunduğu düşünülmektedir. Bunlardan ilki, okul saldırılarının ABD'de diğer ülkelere kıyasla çok daha sık yaşanmasından dolayı Federal Soruşturma Bürosu (FBI) ve Eğitim Bakanlığı gibi kurumların sistematik veri toplaması, araştırmacılara zengin bir ampirik zemin sunmakta ve bu da çalışma sayısını doğrudan artırmaktadır. İkinci ve belki daha belirleyici olan faktör ise, akademik yayıncılığın merkezinin de büyük ölçüde ABD'de bulunmasıdır. Bu iki faktör karşılıklı olarak birbirini güçlendirdikçe, literatür giderek daha ABD merkezli hâle gelmekte; Finlandiya (%5,87), Almanya (%2,63), Kanada ve Rusya (%2,22) gibi ülkeler sınırlı ancak dikkat çekici katkılar sunarken, Avustralya, İngiltere (%1,82), Hollanda ve Norveç (%0,81) gibi gelişmiş ülkelerin payları dahi %2'nin altında kalmaktadır. Ülkelerin dağılım sıklığına en fazla etki eden faktörün okul saldırılarının ilgili ülkelerde yaşanması geldiği düşünülmektedir. Örneğin okul saldırıları ile ilgili genel arama yapıldığında

Türkiye özelinde bir literatür olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca doğrudan okul saldırılarını konu alan bir çalışma Türkiye'de yapılmamıştır. Bu durum üzerinde Türkiye'de okul saldırılarının yakın zamana kadar yaşanmamış olmasının etkili olduğu açıktır.

Tablo 4. Okul Saldırıları Konusunda En Fazla Yayın Yapan Dergiler

Publication Titles	**n**	**%**
Journal Of School Vıolence	17	3.44
Amerıcan Behavıoral Scıentıst	15	3.03
Devıant Behavıor	8	1.61
Educatıonal Theory	8	1.61
Psychologıcal Trauma Theory Research Practıce And Polıcy	8	1.61
Psychology In The Schools	8	1.61
Vıolence And Gender	8	1.61
Amerıcan Journal Of Crımınal Justıce	7	1.41
Homıcıde Studıes	7	1.41
Socıal Scıence Journal	7	1.41

Okulsa saldırıları konusunda dergi dağılımı incelendiğinde, okul saldırıları literatürünün belirli akademik yayın organlarında yoğunlaştığı görülmektedir. En yüksek üretim hacmine sahip dergi Journal of School Violence (%3,44) olup, bu durum alanın doğrudan okul şiddeti ve güvenlik çalışmaları üzerine uzmanlaşmış bir yayın mecrası etrafında merkezîleştiğini göstermektedir.

Bunun yanı sıra *Journal of School Violence* gibi doğrudan konuya özgü dergilerin yanı sıra *American Behavioral Scientist*, *Deviant Behavior*, *Educational Theory*, *Psychological Trauma*, *Psychology in the Schools*, *Violence and Gender*, *American Journal of Criminal Justice*, *Homicide Studies* ve *Social Science Journal* vs. gibi farklı disiplinlerden dergilerin katkısı okul saldırılarının psikoloji, eğitim, kriminoloji, toplumsal cinsiyet ve sosyoloji gibi pek çok perspektiften ele alındığını göstermektedir. Bu doğrultuda okul saldırıları konusunun farklı akademik alanların kesişiminde geliştiğini ve disiplinlerarası bir çalışma alanı olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 5. Okul Saldırıları Konusundaki Araştırmaları Destekleyen Kuruluşlar

Funding Agencies	**n**	**%**
Unıted States Department of Health Human Servıces	34	6.88
Natıonal Instıtutes of Health Nıh Usa	28	5.66
Nıh Eunıce Kennedy Shrıver Natıonal Instıtute of Chıld Health Human Development Nıchd	12	2.42
Nıh Natıonal Instıtute of Mental Health Nımh	12	2.42
Natıonal Scıence Foundatıon Nsf	10	2.02
Us Natıonal Instıtute of Justıce	8	1.61
Joyce Foundatıon	4	0.81
Nıh Natıonal Center For Advancıng Translatıonal Scıences Ncats	4	0.81
Russıan Scıence Foundatıon Rsf	4	0.81
Centers For Dısease Control Preventıon Usa	3	0.60

Destekleyen kuruluşların dağılımı incelendiğinde araştırmaların önemli ölçüde kamu sağlık ve araştırma kurumları tarafından desteklendiği görülmektedir. Bu kuruluşları incelendiğinde ilk 10 arasında sırasıyla en yüksek katkıyı United States Department of Health and Human Services (%6,88) ve National Institutes of Health (NIH) (%5,66) sağlamaktadır. NIH'e bağlı alt kurumların (NICHD, NIMH ve NCATS) da önemli bir paya sahip olması konunun sağlık ile ilgili kurumlar tarafından önem arz ettiğini ortaya koymaktadır. Bu

kuruluşların yanı sıra araştırmaların National Science Foundation (NSF) ve National Institute of Justice gibi kurumlar tarafından desteklenmesi okul saldırıları olgusunun yalnızca sağlık temelli değil, aynı zamanda sosyal bilimler ve adalet/güvenlik politikaları bağlamında da ele alındığını ortaya koymaktadır.

Bu tür çalışmaların resmi veya özel kurumlar tarafından desteklenmesi literatürün gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Genel olarak bu dağılım, okul saldırıları literatürünün yalnızca akademik alanda değil aynı zamanda güçlü bir kamu politikası ve finansal destek ekosistemi tarafından şekillendiğini göstermektedir. Bu durum okul saldırıları konusunda yapılacak araştırmaların çeşitli kurumların iş birliği çerçevesinde şekillenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

4.1. Anahtar Kelimelerin Analizi (Co-Occurrence – Author Keywords)

Analizde, bir anahtar kelimenin minimum tekrarlanma sıklığı 5 olarak belirlenmiş ve bunun sonucunda 1162 anahtar kelimeden 55 anahtar kelime görselleştirme analizine dahil edilmiştir. araştırmalarda en çok geçen 10 anahtar kelime Tablo 10'da gösterilmiştir. Bu anahtar kelimelerin görülme sıklığı toplam sayısını, toplam bağlantı gücü ise diğer anahtar kelimelerle birlikte görülme ilişkilerinin toplam gücünü ifade etmektedir.

Tablo 6. En Çok Kullanılan Anahtar Kelimeler

	Anahtar Kelime	Görülme Sıklığı	Toplam Bağlantı Gücü
1	school shootings	126	197
2	school violence	54	92
3	school safety	40	83
4	school shooting	66	83
5	mass shootings	29	54
6	Violence	24	54
7	mental health	16	50
8	gun violence	18	42
9	Trauma	21	41
10	Prevention	17	40

Araştırma kapsamında oluşturulan ağ haritası, "School shootings" kelimesinin en sık geçen anahtar kelime olması, ağın merkezinde yer alması ve diğer kümelerle güçlü bağlantılar kurması doğal bir sonuçtur.

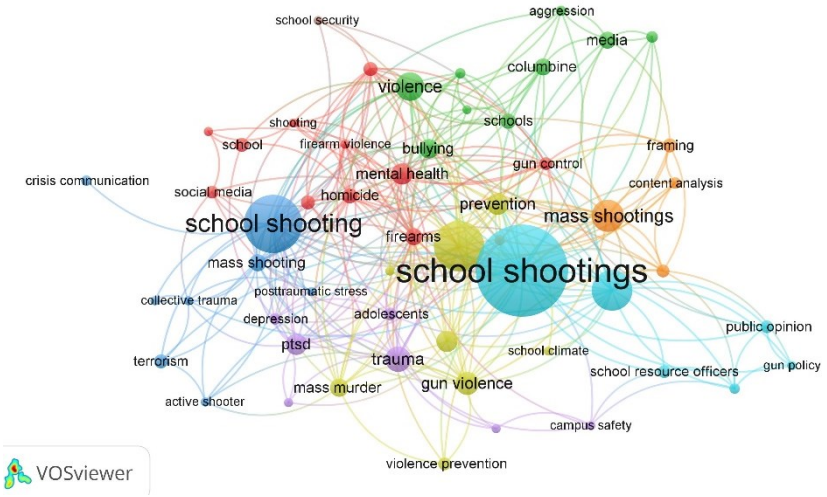

Şekil 2. Anahtar Kelime Ağ Görselleştirmesi

Genel olarak sonuçlar, anahtar kelime dağılımının hem yüksek düzeyde merkezileşmiş (school shootings etrafında yoğunlaşan) hem de genişleyen bir araştırma alanına işaret ettiğini ortaya koymaktadır. Bu yapı, literatürde hem psikolojik hem sosyolojik hem de medya temelli analizlerin paralel biçimde geliştiğini göstermektedir. Medya ve sosyal medya anahtar kelimeleri de sık kullanılan anahtar kelimeler arasındadır.

4.2. Atıf Ülke Analizi

Okul saldırıları konusuna ilişkin yapılan Atıf-Ülke analizine (Citation-Countries) göre çıkan sonuçlar Şekil 2'de sunulmuştur. Bu analize göre en az 2 yayın yapan ülkeler analize alınmıştır. Ülkeler arasındaki bağlantılar ağ görselleştirilmesinde gösterilmektedir. Atıf ülke analizi ile yayınların yapıldığı ülkelerin yoğunluk sıralaması ile benzerlik göstermektedir.

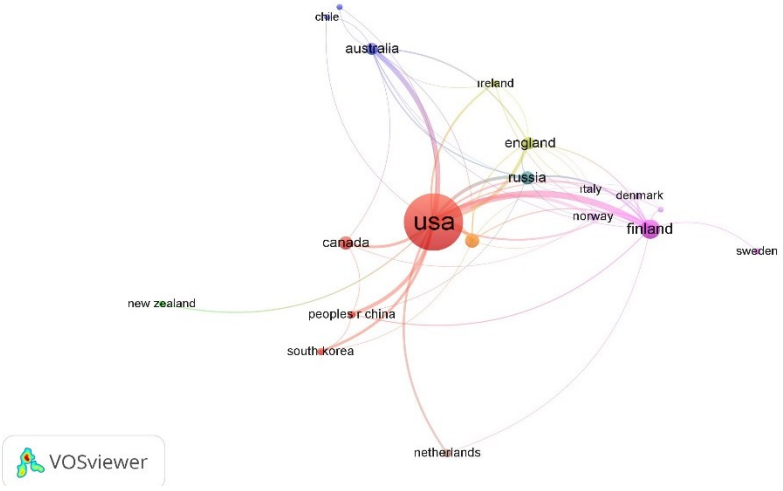

Şekil 3. *Atıf Ülke analizi ağ Görselleştirmesi*

4.3. Yayına Yapılan Atıf Analizi (Citation-Documents)

Yayına yapılan atıf sayısı analizinde (citation-documents), 50 ve üzeri atıf alan makaleler analiz edilmiştir. Buna göre örnekleme dahil edilen 494 makalenin 63'ü bu kriteri karşılamaktadır. Okul saldırıları konusuna ilişkin yapılan yayın-atıf analizine göre çıkan sonuçlar Şekil 3'de sunulmuştur.

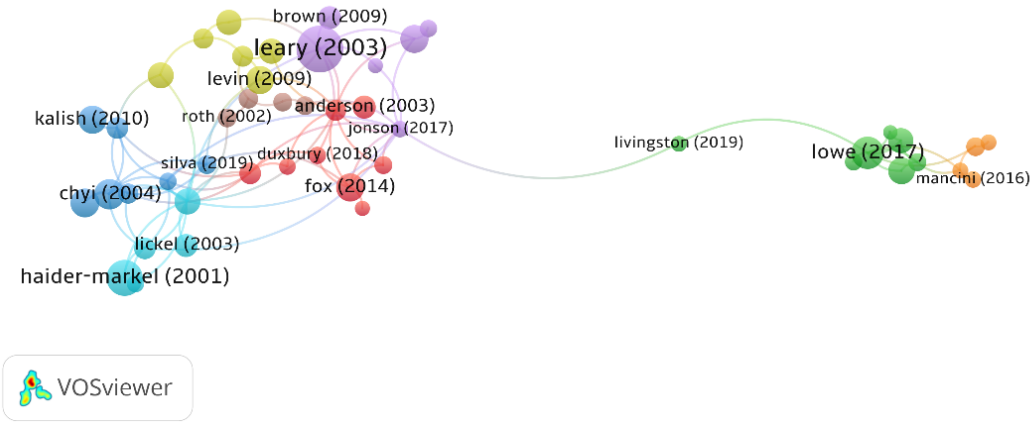

Şekil 4. Yayına Yapılan Atıf Analizi Ağ Görselleştirmesi

4.4. Ortak Yazarlık Analizi (Co-Authorship-Authors)

Çalışmada yapılan ortak yazarlık analizinde (co-authorship-authors) kriter olarak bir yazarın doküman sayısı en az 1 ve atıf sayısı en az 5 belirlenmiştir ve yapılan analiz sonucunda 1191 yazarın 822'sinin bu kriterleri taşıdığı VOSwiever programı tarafından tespit edilmiş ve Şekil 4'de sunulmuştur.

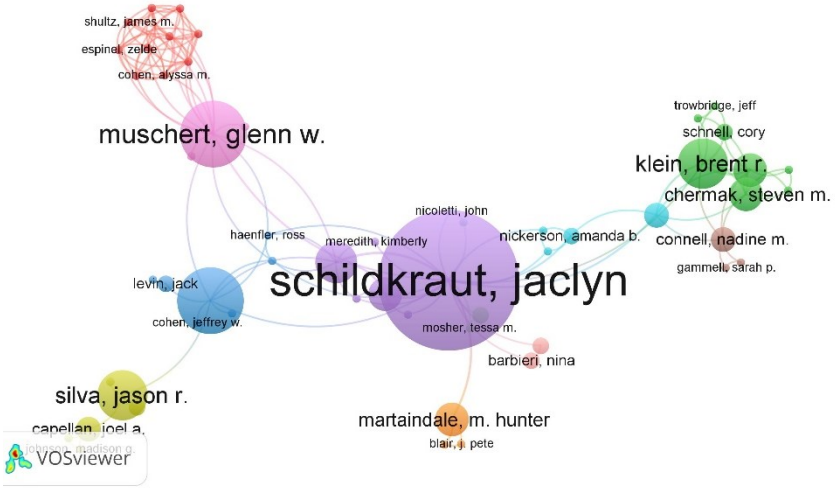

Şekil 5. Ortak Yazarlık Analizi Ağ Görselleştirmesi

4.5.Atıf Makale Analizi

WoS veri tabanında elde edilen yayınlar atıf sayılarına göre incelenmiş; yüksek atıf alan çalışmalar konu ile ilişkileri açısından başlık, özet ve yayın kapsamı bakımından değerlendirilmiştir. Okul saldırılarıyla doğrudan veya konuya ilişkin psikolojik, toplumsal, silah politikası, medya/iletişim, travma ve kitlesel şiddet boyutları üzerinden ilişkili olduğu değerlendirilen çalışmalar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. En Çok Atıf Alan İlk 10 Makale

	Yazarlar	Yayın Adı	Yayın Yılı	Atıf (WOS)	Atıf (Tüm Veri Tabanları)	WOS Kategorileri	Dergi Adı
1	Leary, MR; Kowalski, RM; Smith, L; Phillips, S	Teasing, rejection, and violence: Case studies of the school shootings	2003	376	1362	Criminology & Penology; Family Studies; Social Work	Aggressıve Behavıor
2	Bonilla-Silva, E	The invisible weight of whiteness: the racial grammar of everyday life in contemporary America	2012	265	617	Communication; Political Science	Ethnıc And Racıal Studıes
3	Haider-Markel, DP; Joslyn, MR	Gun policy, opinion, tragedy, and blame attribution: The conditional influence of issue frames	2001	240	611	Education, Special; Psychology, Educational; Psychology, Multidisciplinary	Journal Of Polıtıcs
4	Gruber, JE; Fineran, S	Comparing the impact of bullying and sexual harassment victimization on the mental and physical health of adolescents	2008	214	484	International Relations; Political Science	Sex Roles
5	Lowe, SR; Galea, S.	The Mental Health Consequences of Mass Shootings	2017	200	478	Communication	Trauma Vıolence & Abuse
6	Hameleers, M; Powell, TE; Van Der Meer, TGLA; Bos, L.	A Picture Paints a Thousand Lies? The Effects and Mechanisms of Multimodal Disinformation and Rebuttals Disseminated via Social Media	2020	186	441	Communication	Polıtıcal Communıcatıon
7	Achenbach, TM; Dumenci, L; Rescorla, LA	Ten-year comparisons of problems and competencies for national samples of youth: Self, parent, and teacher reports	2002	183	401	Education, Special; Psychology, Educational; Psychology, Multidisciplinary	Journal Of Emotıonal And Behavıoral Dısorders
8	Baele, SJ; Brace, L; Coan, TG	From Incel to Saint: Analyzing the violent worldview behind the 2018 Toronto attack	2021	181	500	International Relations; Political Science	Terrorısm And Polıtıcal Vıolence
9	Chyi, HI; McCombs, M	Media salience and the process of framing: Coverage of the columbine school shootings	2004	177	723	Communication	Journalısm & Mass Communıcatıon Quarterly
10	Houston, JB; Pfefferbaum, B; Rosenholtz, CE	Disaster News: Framing and Frame Changing in Coverage of Major US Natural Disasters, 2000-2010	2012	162	432	Communication	Journalısm & Mass Communıcatıon Quarterly

Tablo 7 incelendiğinde en çok atıf alan çalışmaların okul saldırıları literatüründe üç temel eksende yoğunlaştığı görülmektedir. İlk olarak (Leary vd. 2003) gibi çalışmalar, saldırılarının psikososyal temellerine odaklanarak alanın temel referanslarını oluşturmaktadır.

İkinci olarak (Bonilla-Silva, 2012) yaptığı yapısal/sosyal teori temelli çalışmalar söylem ve toplumsal yapı ilişkisi nedeniyle yüksek akademik görünürlük kazanmıştır. Üçüncü eksende ise medya ve iletişim çalışmaları ile psikolojik travma literatürü (Chyi & McCombs, 2004; Hameleers vd., 2020; R. Lowe, & Galea, 2017) çıkmakta; bu durum okul saldırılarının hem toplumsal algı hem de bireysel etkiler üzerinden ele alındığını göstermektedir. Konunun iletişim araştırmaları içerisinde sıkça ele alınması dikkat çekicidir. Genel olarak tablo, literatürün psikoloji, medya ve sosyolojik yapı arasında yoğunlaşan disiplinlerarası bir atıf yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

4.6. Atıf-Yazar Analizi (Citation-Authors)

Atıf-Yazar analizinde en az 1 yayın ve 10 atıf kriteri belirlenmiş ve buna kriterе uyan 1191 yazarın 620'si değerlendirmeye alınmıştır. Şekil 5, bu analizin sonucu gösterilmektedir.

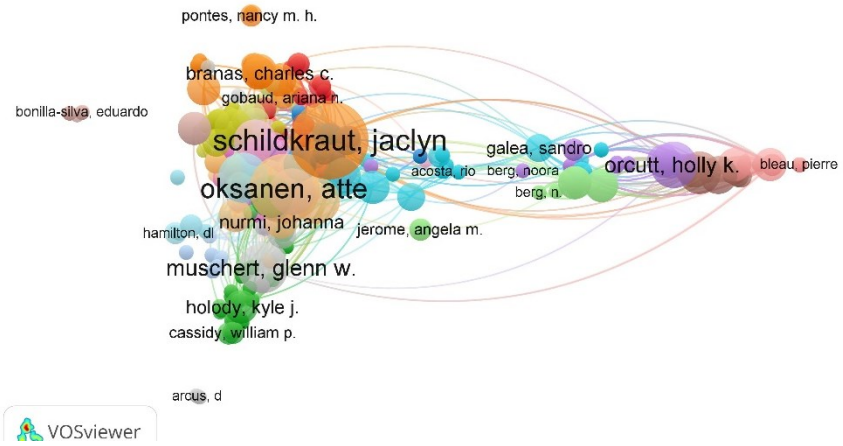

Şekil 6. Atıf-Yazar Analizi Ağ Görselleştirmesi

4.7. Atıf-Yayın Analizi (Citation-Sources)

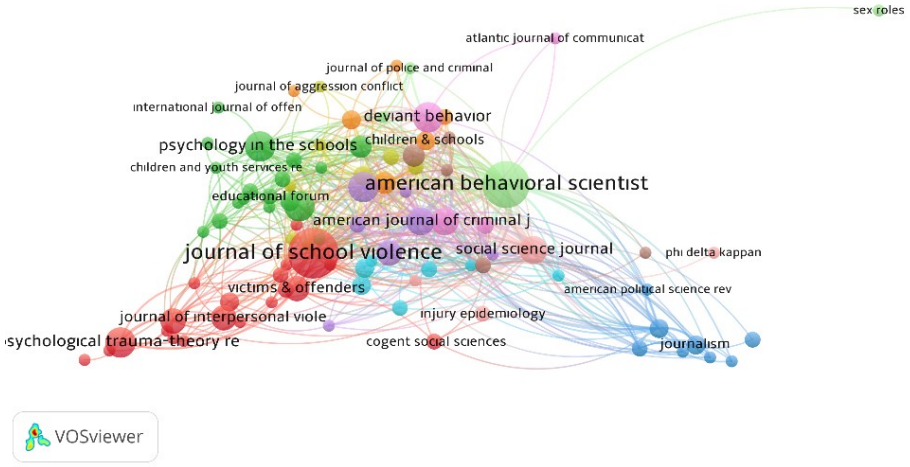

Şekil 7. *Atıf-Yayın Analizi Ağ Görselleştirmesi*

Şekil 7'de en az 2 yayını olan yayınlar değerlendirilmeye alınmıştır. Görsel, okul saldırıları literatürünün çok merkezli ve disiplinlerarası bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. "American Behavioral Scientist" ve "Journal of School Violence" gibi dergiler ağın merkezindir. Yayıncı ağı genel olarak üç eksende yoğunlaşmaktadır: (i) medya ve iletişim çalışmaları, (ii) psikolojik travma ve eğitim temelli araştırmalar, (iii) kriminoloji ve şiddet çalışmaları. Bu yapı, literatürdeki bilgi üretiminin tek bir alan yerine birden fazla disiplin arasında dağıldığını göstermektedir.

5. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, okul saldırıları literatürünün yaklaşık otuz beş yıllık gelişimini bibliyometrik göstergeler aracılığıyla inceleyerek alanın bilimsel yapısını, araştırma eğilimlerini ve entelektüel gelişimini bütüncül olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, okul saldırılarının yalnızca bireysel şiddet davranışları olarak ele alınmadığını; zaman içerisinde kriminoloji, psikoloji, eğitim, iletişim ve halk sağlığı gibi farklı disiplinlerin ortak ilgi alanına dönüşen çok boyutlu bir araştırma sahası hâline geldiğini göstermektedir. Yapılan incelemede 2010 yılı sonrasında yayın sayısında gözlenen belirgin artış, yalnızca okul saldırılarının daha görünür hâle gelmesiyle değil, aynı zamanda risk değerlendirmesi, okul güvenliği, erken müdahale mekanizmaları ve önleme politikalarına yönelik çalışmaların artışı ile de ilişkilidir. Bu durum okul saldırılarının bireysel bir suç olmanın ötesinde çok boyutlu olarak ele alınmaya başlandığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde okul saldırılarının eğitim kurumları, güvenlik politikaları, ruh sağlığı ve medya çalışmaları vb. gibi farklı çalışma alanlarının kapsamına girdiği ve bu bağlamda da okul saldırılarının çok boyutlu olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, literatürün belirgin biçimde Amerika Birleşik Devletleri merkezli gelişmiş olmasıdır. Çalışmaların büyük bölümünün ABD kaynaklı olması yalnızca ülkenin bilimsel üretim kapasitesiyle açıklanabilecek bir durum değildir. Columbine, Virginia Tech, Sandy Hook, Parkland vb. gibi uluslararası ölçekte yankı uyandıran saldırılar okul şiddetini uzun yıllardır ABD'nin toplumsal ve siyasal gündeminin önemli başlıklarından biri hâline getirmiştir. ABD'nin merkezi konumda olmasının en belirgin nedenlerinden biri de gelişmiş araştırma altyapısı, sistematik veri tabanlarının varlığı ve kamu kurumları başta olmak üzere çeşitli araştırma fonları ile bilimsel üretimi destekleyen bir yapıya sahip olmasıdır. Çalışmada fon sağlayıcı kurumlar arasında ABD merkezli kuruluşların öne çıkması, okul saldırılarının yalnızca güvenlik perspektifiyle değil; ruh sağlığı, çocuk ve ergen gelişimi, halk sağlığı ve önleyici sosyal politikalar bağlamında da ele alındığını göstermektedir. Bu bulgu aynı zamanda araştırma gündeminin önemli ölçüde kurumsal araştırma destekleri tarafından şekillendirildiğine işaret etmektedir. Bu araştırma fonlarının varlığının bilimsel üretimi desteklemenin yanı sıra okul saldırılarının altında yatan etmenleri anlama ve gelecekte olabilecek bu tür eylemlerin önüne geçme amacı taşıdığı açıktır.

Web of Science kategori dağılımı da okul saldırılarının tek bir disiplin tarafından açıklanabilecek bir olgu olmadığını göstermektedir. Kriminoloji ve ceza bilimi kategorisinin ilk sırada yer alması beklenen bir sonuç olmakla birlikte psikoloji, psikiyatri, eğitim ve iletişim alanlarının da önemli düzeyde temsil edilmesi, araştırmaların yalnızca suçun nedenlerini açıklamaya değil; risk faktörlerinin belirlenmesi, erken müdahale stratejilerinin geliştirilmesi, mağdurlar üzerindeki etkilerin incelenmesi ve önleyici politikaların oluşturulmasına yöneldiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu kuramsal bölümde ele alınan risk faktörleri başlığındaki verileri de desteklemektedir. Diğer bir ifadeyle literatür okul saldırılarının tek bir değişken ya da tek bir kuramsal açıklama modeliyle değerlendirilemeyeceği konusunda ortak bir eğilim sergilemektedir. Bireysel özellikler, aile yapısı, akran ilişkileri, okul iklimi, sosyal çevre ve toplumsal koşulların birlikte değerlendirilmesi gerektiği yönündeki yaklaşım, bibliyometrik bulguların ortaya koyduğu disiplinlerarası yapı ile büyük ölçüde örtüşmektedir.

Anahtar kelime analizleri de literatürdeki kavramsal dönüşümü ortaya koymaktadır. "School shootings", "school violence" ve "school safety" kavramlarının ağın merkezinde yer alması, araştırmaların yalnızca saldırıların nedenlerini açıklamaya odaklanmadığını; aynı zamanda güvenli okul ortamlarının oluşturulması, önleyici stratejilerin geliştirilmesi ve risk yönetimi gibi uygulamaya dönük konuların gittikçe daha fazla önem kazandığını göstermektedir. Travma, ruh sağlığı, zorbalık, silah politikaları ve önleme stratejileriyle ilişkili

kavramların aynı ağ içerisinde güçlü bağlantılar oluşturması ise okul saldırılarının birbirinden bağımsız değişkenlerle değil, çok katmanlı risk faktörleri çerçevesinde ele alındığını göstermektedir. Bu durum literatürde açıklayıcı modellerden önleyici yaklaşımlara doğru belirgin bir yönelim bulunduğunu da ortaya koymaktadır.

Yazar ve atıf analizleri, okul saldırıları literatürünün belirli araştırmacılar etrafında şekillenen bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte üretimin yalnızca birkaç araştırmacıyla sınırlı kalmaması, alanın zaman içerisinde farklı disiplinlerden gelen katkılarla genişlediğini ve bilgi üretiminin daha yaygın bir akademik ağ içerisinde sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu durum, okul saldırıları araştırmalarının disiplinlerarası iş birlikleriyle gelişen bir araştırma alanı hâline geldiğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

İletişim alanının literatürde önemli bir paya sahip olması da dikkat çekici bulgulardan biridir. Bu bağlamda kuramsal bölümde tartışıldığı gibi özellikle Columbine saldırısından sonra medya içerikleri, haber çerçeveleme biçimleri ve taklit davranışlar yoğun biçimde tartışılmış; ancak sonraki araştırmalar medya etkisinin tek başına belirleyici olmadığını, daha çok mevcut risklerin görünürlüğünü artıran ve toplumsal algının şekillenmesini etkileyen bir unsur olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle iletişim ve medya alanında yapılacak yeni çalışmaların, olayları nedensel indirgemecilikten uzak, haber üretim süreçleri, çerçeveleme pratikleri, dijital medya dinamikleri ve toplumsal algının oluşumu bağlamında ele alması alanın gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Son olarak bibliyometrik bulgular, okul saldırıları araştırmalarının son yıllarda önemli ölçüde gelişmiş olmasına rağmen bazı araştırma boşluklarının devam ettiğini göstermektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri dışındaki ülkelerde gerçekleştirilen karşılaştırmalı çalışmaların sınırlı olması, farklı kültürel bağlamlarda okul saldırılarının nasıl şekillendiğine ilişkin bilgi birikimini kısıtlamaktadır. Benzer şekilde medya etkisinin uzun dönemli sonuçlarını inceleyen araştırmalar ile okul temelli önleme programlarının etkililiğini değerlendiren ampirik çalışmaların da artırılması gerekmektedir. Bu boşlukların giderilmesi, okul saldırılarının yalnızca nedenlerini açıklamaya değil, aynı zamanda etkili önleme stratejilerinin geliştirilmesine yönelik bilimsel bilgi üretimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın, okul saldırıları literatürünün mevcut durumunu sistematik biçimde ortaya koyarak araştırmacılar için kapsamlı bir yol haritası sunduğu düşünülmektedir. . Ayrıca hangi ülkelerin, kurumların, araştırmacıların ve tematik alanların literatüre yön verdiğini göstermesi bakımından gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli bir referans niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte çalışmanın yalnızca Web of Science veri tabanında yer alan makalelerle sınırlı olması ve diğer veri tabanlarının kapsam dışında bırakılması araştırmanın temel sınırlılıkları arasında değerlendirilebilir. Gelecekte gerçekleştirilecek bibliyometrik çalışmaların farklı veri tabanlarını kapsaması, ülkeler arası karşılaştırmalara yer vermesi ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri dışındaki araştırma eğilimlerini daha ayrıntılı incelemesi alanın gelişimine katkı sağlayacaktır. Bunun yanında medya etkisinin uzun dönemli sonuçlarını ele alan boylamsal araştırmalar ile okul temelli önleme programlarının etkililiğini değerlendiren ampirik çalışmaların artırılması da literatürdeki önemli boşlukların giderilmesine katkı sunacaktır.

Araştırma, okul saldırılarının önlenmesine yönelik politikaların yalnızca güvenlik önlemleriyle sınırlı tutulmaması gerektiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı, ilgili kurumlar ve okul yönetimleri açısından risk değerlendirme ve erken uyarı mekanizmalarının güçlendirilmesi, okul rehberlik servislerinin psikososyal riskleri izleme ve ilgili uzmanlara yönlendirme kapasitesinin artırılması ve zorbalık ile tehdit davranışlarının erken aşamada ele alınmasına yönelik kurumsal süreçlerin geliştirilmesi ve işlevsel hale

getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda ayrıca uzmanların rolünün yalnızca riskleri tespit etmek, değerlendirmek ve ilgili kişi veya kurumlara bildirmekle sınırlı olmaması; ciddi risk tespit edilen durumlarda ilgili kurumların gerekli müdahaleleri başlatmasını sağlayacak mekanizmalarının oluşturulması önem taşımaktadır. Bunun yanında okul güvenliği politikalarının psikoloji, eğitim, kriminoloji, iletişim ve halk sağlığı alanlarında uzman kişilerle iş birliğine dayalı biçimde yürütülmesi gerekmektedir. Medya kuruluşları açısından ise okul saldırılarının haberleştirilmesinde fail odaklı ve sansasyonel anlatımlar yerine olayın toplumsal bağlamını, mağdurların mahremiyetini ve doğrulanmış bilgiyi önceleyen habercilik ilkelerinin benimsenmesi önem taşımaktadır. Araştırmacılar açısından ise özellikle Türkiye gibi bu alandaki akademik üretimin sınırlı olduğu ülkelerde okul temelli önleme programlarının etkililiğini, medya temsillerini, risk değerlendirme modellerini ve farklı ülkelerdeki uygulamaları karşılaştırmalı olarak inceleyen ampirik çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak bu araştırma, okul saldırıları literatürünün yaklaşık otuz beş yıllık gelişimini bilimsel üretim, iş birliği ağları ve tematik yönelimler açısından görünür kılarak alanın yapısal özelliklerini ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, okul saldırılarının tek bir disiplin ya da tek bir kuramsal yaklaşımla açıklanamayacak kadar karmaşık bir olgu olduğunu göstermektedir. Bu nedenle okul saldırılarının anlaşılması ve etkili önleme politikalarının geliştirilmesi; kriminoloji, psikoloji, eğitim, iletişim, halk sağlığı ve güvenlik çalışmalarını bir araya getiren disiplinlerarası araştırmaların geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın ortaya koyduğu bibliyometrik çerçevenin hem gelecekte yapılacak akademik araştırmalara hem de kanıta dayalı okul güvenliği politikalarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Değerlendirme/*Evaluation*: Çift Taraflı Kör Hakemlik Sistemi
Double Blind Refereeing System

Etik Beyanı/ *Ethics Committee Permission:* Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used as references are listed in the bibliography.

Etik Bildirim/*Ethics Notification:* info@esosder.org

Çıkar Çatışması Beyanı/ *Declaration of conflict of interest:* Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no potential conflict of interest in this study.

Yapay Zekâ Kullanımı /*Use of Artificial Intelligence:* Bu çalışmanın yazım sürecinde yapay zekâ tabanlı araçları (C GPT-5.3-mini) yalnızca özetlerin (Abstract) çevirisinde asistan şeklinde ve Araştırma Yöntemi Akış Diyagramının görselleştirmesinde kullanımı ile sınırlıdır. İçerik üretimi, veri analizi, bulguların yorumlanması ve bilimsel çıkarımlar araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapay zekâ araçları, araştırma sürecinde bağımsız bir bilimsel kaynak veya karar verici olarak kullanılmamıştır.

During the writing of this study, the use of artificial intelligence-based tools (C GPT-5.3-mini) was limited to assisting with the translation of the abstracts and the visualisation of the Research Methodology Flowchart. Content generation, data analysis, the interpretation of findings and scientific conclusions were carried out by the researcher. Artificial intelligence tools were not used as an independent scientific source or decision-maker during the research process.

Kaynakça

Addington, L. A. (2003). Students' fear after Columbine: Findings from a randomized experiment. *Journal of Quantitative Criminology*, *19*(4), 367-387.

Alathari, L., Drysdale, D., Blair, A., Carlock, A., Cotkin, A., Johnston, B., … Nemet, J. (2019a). This report was authored by the staff of the U.S. Secret Service National Threat Assessment Center (NTAC). *US Secret Service National Threat Assessment Center*.

Alathari, L., Drysdale, D., Blair, A., Carlock, A., Cotkin, A., Johnston, B., … Nemet, J. (2019b). *This report was authored by the staff of the U.S. Secret Service National Threat Assessment Center (NTAC)*. National Threat Assessment Center U.S. Secret Service U.S. Department of Homeland Security. Geliş tarihi gönderen National Threat Assessment Center U.S. Secret Service U.S. Department of Homeland Security website: https://www.secretservice.gov/sites/default/files/2020-04/Protecting_Americas_Schools.pdf

Birkland, T. A., & Lawrence, R. G. (2009). Media Framing and Policy Change After Columbine. *American Behavioral Scientist*, *52*(10), 1405-1425. https://doi.org/10.1177/0002764209332555

Bondü, R., & Scheithauer, H. (2010). Explaining and Preventing School Shootings: Chances and Difficulties of Control. *Control of Violence*, 295-314. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0383-9_12

Bonilla-Silva, E. (2012). The invisible weight of whiteness: The racial grammar of everyday life in contemporary America. *Ethnic and Racial Studies*, *35*(2), 173-194. https://doi.org/10.1080/01419870.2011.613997

Borum, R., Cornell, D. G., Modzeleski, W., & Jimerson, S. R. (2010). What Can Be Done About School Shootings?: A Review of the Evidence. *Educational Researcher*, *39*(1), 27-37. https://doi.org/10.3102/0013189X09357620

Chyi, H. I., & McCombs, M. (2004). Media salience and the process of framing: Coverage of the columbine school shootings. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, *81*(1), 22-35. https://doi.org/10.1177/1077699004081001

Cornell, D. G. (2003). Guidelines for responding to student threats of violence. *Journal of Educational Administration*, *41*(6), 705-719. https://doi.org/10.1108/09578230310504670

Dereli, A. B. (2024). VOSVIEWER İle Bibliyometrik Analiz. *Communicata*, (28), 1-7. https://doi.org/10.32952/communicata.1517725

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, *133*, 285-296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Dowdell, E. B., Freitas, E., Owens, A., & Greenle, M. M. (2022). (PDF) School Shooters: Patterns of Adverse Childhood Experiences, Bullying, and Social Media. *Journal of Pediatric Health Care*, *36*(4). https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2021.12.004

Freilich, J. D., Chermak, S. M., Connell, N. M., Klein, B. R., & Greene-Colozzi, E. A. (2022). Using Open-source Data to Better Understand and Respond to American School Shootings: Introducing and Exploring the American School Shooting Study (TASSS). *Journal of School Violence*, *21*(2), 93-118. https://doi.org/10.1080/15388220.2021.1991804

Gammell, S. P., Connell, N. M., & Huskey, M. G. (2022). A Descriptive Analysis of the Characteristics of School Shootings Across Five Decades. *American Journal of Criminal Justice*, *47*(5), 818-835. https://doi.org/10.1007/s12103-021-09636-7

Hameleers, M., Powell, T. E., Van Der Meer, T. G., & Bos, L. (2020). *A Picture Paints a Thousand Lies? The Effects and Mechanisms of Multimodal Disinformation and Rebuttals Disseminated via Social Media*. *37*, 281-301. https://doi.org/10.1080/10584609.2019.1674979

Highberger, J., Wang, W., & Brittingham, R. (2022). Differences in Perception of Safety Before and After School Shootings: A Multi-Event Analysis. *Journal of School Violence*, *21*(3), 312-326. https://doi.org/10.1080/15388220.2022.2098500

Ioannou, M., Hammond, L., & Simpson, O. (2015). A model for differentiating school shooters characteristics. *Journal of Criminal Psychology*, *5*(3), 188-200. https://doi.org/10.1108/JCP-06-2015-0018

Jonson, C. L. (2017). Preventing School Shootings: The Effectiveness of Safety Measures. *VICTIMS & OFFENDERS*, *12*(6), 956-973. https://doi.org/10.1080/15564886.2017.1307293

Langman, P. (2009). Rampage school shooters: A typology. *Aggression and Violent Behavior*, *14*(1), 79-86. https://doi.org/10.1016/j.avb.2008.10.003

Lankford, A., & Madfis, E. (2018). Don't Name Them, Don't Show Them, But Report Everything Else: A Pragmatic Proposal for Denying Mass Killers the Attention They Seek and Deterring Future Offenders. *American Behavioral Scientist*, *62*(2), 260-279. https://doi.org/10.1177/0002764217730854

Leary, M. R., Kowalski, R. M., Smith, L., & Phillips, S. (2003). Teasing, rejection, and violence: Case studies of the school shootings. *Aggressive Behavior*, *29*(3), 202-214. https://doi.org/10.1002/ab.10061

Lenhardt, A. M. C., Graham, L. W., & Farrell, M. L. (2018). A Framework for School Safety and Risk Management: Results From a Study of 18 Targeted School Shooters. *The Educational Forum*, *82*(1), 3-20. https://doi.org/10.1080/00131725.2018.1381792

Madfis, E. (2014). Averting School Rampage: Student Intervention Amid a Persistent Code of Silence. *Youth Violence and Juvenile Justice*, *12*(3), 229-249. https://doi.org/10.1177/1541204013497768

Muschert, G. W. (2007). Research in School Shootings. *Sociology Compass*, *1*(1), 60-80. https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2007.00008.x

Muschert, G. W. (2019). Afterword: The Columbine Effect on Culture, Policy, and Me. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, *35*(3), 357-372. https://doi.org/10.1177/1043986219840238

Muschert, G. W., & Peguero, A. A. (2010). The columbine effect and school antiviolence policy. İçinde *Research in Social Problems and Public Policy* (ss. 117-148). Emerald Group Publishing. https://doi.org/10.1108/S0196-1152(2010)0000017007

Newman, K. S., Fox, C., Harding, D., Mehta, J., & Roth, W. (2008). *Rampage: The Social Roots of School Shootings*. Hachette UK.

Okul saldırıları sonrası diziler için kritik karar: Revizyon süreci başladı. (t.y.). Geliş tarihi 08 Mayıs 2026, gönderen https://www.birgun.net/haber/okul-saldirilari-sonrasi-diziler-icin-kritik-karar-revizyon-sureci-basladi-706379

Peterson, J., Densley, J., Spaulding, J., & Higgins, S. (2023). How Mass Public Shooters Use Social Media: Exploring Themes and Future Directions. *Social Media + Society*, *9*(1), 20563051231155101. https://doi.org/10.1177/20563051231155101

R. Lowe, S., & Galea, S. (2017). The Mental Health Consequences of Mass Shootings. *Trauma, Violence, & Abuse, 18*(1), 62-82. https://doi.org/10.1177/1524838015591572

Rocque, M. (2012). Exploring school rampage shootings: Research, theory, and policy. *The Social Science Journal*, *49*(3), 304-313. https://doi.org/10.1016/j.soscij.2011.11.001

RTÜK'ten ekranlardaki şiddet içerikli dizilere ceza. (2026, Nisan 30). Geliş tarihi 08 Mayıs 2026, gönderen Anadolu Ajansı website: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/rtukten-ekranlardaki-siddet-icerikli-dizilere-ceza/3923288

Son günlerde yaşanan okul saldırıları hakkında açıklama. (t.y.). Geliş tarihi 08 Mayıs 2026, gönderen https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/son-gunlerde-yasanan-okul-saldirilari-hakkinda-aciklama/

Stretesky, P. B., & Hogan, M. J. (2001). Columbine and student perceptions of safety: A quasi-experimental study. *Journal of Criminal Justice*, *29*(5), 429-443. https://doi.org/10.1016/S0047-2352(01)00100-3

Topaz, C. M., Jae, G., & Higdon, J. (2026). News media coverage of gun violence: A scoping review. *Humanities and Social Sciences Communications*, *13*(1), 489. https://doi.org/10.1057/s41599-026-06998-3

Towers, S., Gomez-Lievano, A., Khan, M., Mubayi, A., & Castillo-Chavez, C. (2015). Contagion in Mass Killings and School Shootings. *PLOS ONE*, *10*(7), e0117259. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0117259

Verlinden, S., Hersen, M., & Thomas, J. (2000). Risk factors in school shootings. *Clinical Psychology Review*, *20*(1), 3-56. https://doi.org/10.1016/S0272-7358(99)00055-0

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, (3), 429-472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629